

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתס

ערב שבת קודש

פרשת בשלה

ט' בשבט ה'תשע"א

חב"ד

כל הלב לכל אחד

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט' בשבט ה'תשע"א – ט"ז בשבט ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט' בשבט	הלי מכירה פרק ז-ט.	הלי טומאת מת פרק כד.	מל"ת רנ.
ש"ק	י' בשבט	פרק י-יב.	פרק כה.	מל"ת רנ.
א'	י"א בשבט	פרק יג-טו.	הלי פרה אדומה.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת רנא.
ב'	י"ב בשבט	פרק טז-יח.	פרק כב.	מל"ת רנא.
ג'	י"ג בשבט	פרק יט-כא.	פרק ג.	מל"ת רנג.
ד'	י"ד בשבט	פרק כב-כד.	פרק ד.	מל"ת רנג.
ה'	ט"ו בשבט	פרק כה-כז.	פרק ה.	מל"ת רנב.
ו'	ט"ז בשבט	פרק כח-ל.	פרק ו.	מל"ת רנב.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה	
5.23	4.57.3	12.20	11.50	9.14	6.50	5.48	5.26	4.38	ו', ט' בשבט
5.24	4.58.2	12.20	11.50	9.14	6.50	5.48	5.26	4.38	ש"ק, י' בשבט
5.25	4.59.1	12.21	11.51	9.14	6.50	5.48	5.26	4.38	א', י"א בשבט
5.26	5.00.0	12.21	11.51	9.14	6.49	5.48	5.26	4.38	ב', י"ב בשבט
5.27	5.00.9	12.21	11.51	9.14	6.49	5.48	5.25	4.38	ג', י"ג בשבט
5.28	5.01.8	12.22	11.52	9.14	6.49	5.47	5.25	4.38	ד', י"ד בשבט
5.29	5.02.7	12.22	11.52	9.14	6.48	5.47	5.25	4.37	ה', ט"ו בשבט
5.29	5.03.6	12.22	11.52	9.14	6.48	5.47	5.25	4.37	ו', ט"ז בשבט

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י
5:37	4:21	5:38	4:35	5:36	4:25	5:37	4:21	5:40	4:39
5:43	4:27	5:44	4:42	5:42	4:31	5:43	4:27	5:46	4:46

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il אינטרנט: ISSN 0793-7474 דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

השפעות הנשיא נמשכות; האחריות מוטלת על "זרעו"

נשיאי ישראל ממשיכים "טל" והשפעה מלמעלה למטה, בהיותם נשמות כלליות ו'העצם' של כל יהודי • מה ההוכחה מ"זרעו בחיים" לכך שגם "הוא בחיים"? • מדוע אין מקום לדאגות הפרנסה, ומפני מה בכה הרבי הרי"צ בצאתו מחדר אביו? • בעת שהחושך גובר מנצלים גם עשיית 'מופתים' כדי לבקוע את ההעלמות וההסתרים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורות

ידי תפילה, גם אבא מזכה ברא, כפי שמצינו שתפילתו של דוד הועילה לאבשלום בנו. ומזה מובן גם - ובמכל-שכן - בנוגע להאבות שהיו נשמות כלליות, שתפילתם הועילה בשביל בניהם. והחידוש בזה - שתפילת האבות פעלה ש"הוריד (הקב"ה) המן כטל":

ידוע⁵ שהמשכת "טל" אינה באה על-ידי התעוררות מלמטה, אלא באופן של אתערותא דלעילא, שלכן "טל לא מיעצר"⁶. ואף-על-פי-כן, היו האבות בעלי-בתים לפעול בעולם גם דבר חדש - המשכת טל, ופעלו זאת באופן שנמשך לכל אחד ואחד מישראל, גם לרשעים שבהם נאמר⁷ "טחנו בריחיים או דכו במדוכה".

וכן הוא בנוגע לכל נשיאי ישראל - שגם לאחרי הסתלקותם מן העולם, פועלים הם המשכות והשפעות לכל המקושרים אליהם.

(4) תוד"ה דאייתי' - סוטה יו"ד, ב. וראה אגרות-קודש ח"א עמ' קמג, ובהנסמן שם.
(5) ראה סה"מ מלוקט ח"ה עמ' לט ובהנסמן שם בהערה 26.
(6) תענית ג, סע"א.
(7) בהעלותך יא, ח. יומא עה, א.

א. על הפסוק "ותעל שכבת הטל גו" שנאמר בפרשת השבוע¹ בנוגע לירידת המן - איתא במכילתא דרשב"י²: "כביכול פשט המקום את ידו וקבל תפילתן של אבות, של שוכני עפר, והוריד המן כטל לישראל".

ובהקדמה - שאף שאיתא בגמרא³ "ברא מזכי אבא, אבא לא מזכי ברא", מכל-מקום, על-

(1) טז, יד.

(2) רשב"י - אף שעיקר עניינו הוא פנימיות התורה, זוהר ותיקונים כו', כולל גם חיבור פנימיות התורה עם נגלה דתורה, שזוה עניין ל"ג בעומר, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש בהמשך והחרים (תרל"א ס"ע נד ואילך. וראה גם המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ה), הרי הוא גם תנא שמאמריו נזכרו במשנה ובגמרא - נגלה דתורה. וכן איתא בגמרא (סנהדרין פו, א) "סתם ספרי ר"ש", אבל, כאן לא נתפרש ר' שמעון בן יוחאי. מה-שאיין-כן "מכילתא דרשב"י" - שבה נתפרש ר"ש בן יוחאי. - "מכילתא דרשב"י" לא הגיעה לידינו בשלימותה, ורק מאמרים מלוקטים שהובאו בכמה מקומות ממכילתא דרשב"י, נשמרו לדורות (ראה הקדמה למכילתא דרשב"י - ירושלים תשט"ו).

(3) סנהדרין קד, א.

ב. והביאור בזה:

מבואר בחסידות⁸ שלא כל הנשמה מתלבשת בגוף, כי אם הארה ומקצת הנשמה בלבד, לפי שהגוף קטן מהכיל את הנשמה עצמה, שהרי אפילו מלאך בשליש עולם עומד⁹, ועל-אחת-כמה-וכמה נשמה שהיא בדרגא נעלית יותר ממלאך, הרי בוודאי שהגוף קטן מהכיל אותה;

ואף-על-פי-כן, גם עצם הנשמה (שאינו מתלבש בגוף) קשור עם הגוף - שלכן אי אפשר לנשמה אחת להתלבש בשני גופים, ולא עוד אלא שעצם הנשמה גם פועל בגוף - שלכן רואים לפעמים שנופלים לאדם הרהורי תשובה ללא שום הכנה כלל, והסיבה לזה היא מפני שהנשמה שלמעלה (עצם הנשמה) שומעת הכרוזים העליונים, שזהו עניין "מזליה חזי"¹⁰, ומשם נמשך בהארת הנשמה המלוכשת בגוף, והיינו, שעניין זה אינו מצד עבודת האדם; עבודת האדם בזה אינה אלא לקבל ולקלוט את הרהורי התשובה שנמשכים מלמעלה, מעצם הנשמה. ומזה מוכח שגם עצם הנשמה קשור ופועל בגוף.

ואם בכל נשמה פרטית קשור עצם הנשמה עם הגוף - בנשמה כללית על-אחת-כמה-וכמה. ומזה מובן בנוגע לנשיא ישראל, נשמה כללית - שנשמתו קשורה עם כל השייכים אליו, להיותה העצם שלהם, שקשור עם גופם שנמצא למטה בעולם-הזה הגשמי.

ג. וזהו הביאור במאמר חז"ל¹¹ "יעקב אבינו לא מת", "מקרא אני דורש שנאמר¹² ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים":

לכאורה אינו מובן הקשר והשייכות שכיוון ש"זרעו בחיים", בהכרח לומר ש"אף הוא בחיים"

(8) ראה סה"מ תרצ"ט ס"ע 138 ואילך. ה'ש"ת עמ' 61 ואילך. תש"ב ס"ע 50 ואילך. ועוד.

(9) ראה ב"ר פס"ח, יב.

(10) מגילה ג,א. וש"נ.

(11) תענית ה,ב.

(12) ירמיהו ל,י.

-ייתכן שיהיה "זרעו בחיים", ו"הוא" לא!

אך העניין בזה - כיוון שלחיותו נשמה כללית, הרי הוא ה"עצם" של זרעו, לכן, כל זמן ש"זרעו בחיים", "אף הוא בחיים".

וכשם שהדברים אמורים בנוגע ליעקב אבינו, כן הוא גם בנוגע לכל נשיא ישראל - כידוע מה שכתוב בספר קהלת יעקב¹³ (הובא בדא"ח בכמה מקומות) ש"נשיא" ראשית-יבות ניצוצו של יעקב אבינו - עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

כל זמן ש"זרעו - החסידים¹⁴, המקושרים והשייכים אליו, וכל אלה ששמעו שמעו - בחיים", "אף הוא בחיים",

- אילו זכינו, לא היינו זקוקים לראיות ממאמרי חז"ל, כיוון שהיה נראה לעיני בשר ש"הוא בחיים"; אבל כאשר לא זכינו, צריכים להשתדל שיהיה "זרעו בחיים", ועל-ידי זה להמשיך ולפעול שיהיה "אף הוא בחיים", ובלשון הזוהר¹⁵ - שאומרים ב"מענה לשון" - שהתפילה על קברי צדיקים אינה בבחינת "דורש אל המתים"¹⁶, כיוון ש"כבר מתו בהאי עלמא בפולחנא דמאריהון", "השתא אינון חיין", ויתירה מזה, ש"הוא בחיים" למטה בעולם-הזה, על-ידי זה ש"זרעו בחיים" - ו"מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש"¹⁷, ולא רק "במרום"¹⁸ (למעלה), אלא גם כאן למטה, "שגם בזה העולם המעשה . . . אשתכח יתיר"¹⁹, ומעורר וממשיך השפעות ל"זרעו" - לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות, בענייני פרנסה וכו', כולל ובמיוחד ההמשכה וההשפעה בנוגע למוסדות שלו, שיהיו כל העניינים בהצלחה.

ד. ומזה מובן שאין מקום לדאגה אודות פרנסה, וגם אלה שלפי דעתם קשה פרנסתם אין להם

(13) מע' רבי.

(14) בעניין "זרעו" - נזכר: רבינו הזקן היה קורא להבעש"ט "זקני", ולהרב המגיד "אבי" (אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג עמ' שעג - נעתק ב"היום יום" כז אייר).

(15) ח"ג ע.ב. ע.א.ב.

(16) פ' שופטים יח,א.

(17) סוטה יג,סע"ב.

(18) זח"א קלג,א. וראה הקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש בתחלתה

(ד"ה דע כי כל).

(19) תניא אגה"ק סז"ך (קמו,א).

שהשפעת הפרנסה נמשכת מלמעלה כו'.
ואופן ההשפעה הוא על-דרך השפעת המן שהיתה
"דבר יום ביומו"²⁶ - כמבואר במדרשי חז"ל²⁷ שהטעם
לירידת המן בכל יום ויום, ולא באופן חד-פעמי
שיספיק להם למשך ריבוי זמן, הוא, כדי שתמיד
יהיה אצל בני-ישראל עניין הביטחון וההתקשרות
עם הקב"ה, והיינו, שגם מצד הגוף יהיה נרגש תמיד
שזקוקים להשפעתו של הקב"ה. ועוד זאת, שירידת
המן "דבר יום ביומו" היתה כדי שיהיו אוכלים אותו

ליפול ברוחם: ובהקדמה - שפרנסה בכלל הוא
עניין שלמעלה מהטבע, וכידוע²⁰ פתגם אדמו"ר
מהר"ש שעניין הפרנסה בזמן הזה הוא על-דרך
ה"מן", שהוא עניין ניסי, אלא כיוון שההמשכה
היא באופן של התלבשות בלבושי הטבע (כשם
שכללות ההשפעה בחוץ-לארץ היא על-ידי
התלבשות במזלות והשרים העליונים²¹), יכול
מישהו להשלות את עצמו וזהו עניין טבעי, אבל
האמת היא שההשפעה עצמה היא למעלה מהטבע.

אילו זכינו, לא היינו זקוקים לראיות מומאמרי חז"ל, כיוון שהיה נראה לעיני בשר ש"הוא בחיים"; אבל כאשר לא זכינו, צריכים להשתדל שיהיה "זרעו בחיים"

חם, שמעלתו היא הן מצד הבריאות והן מצד טעמו
הטוב ("געזונט און געשמאק").

* * *

ה. על-פי כל הנ"ל מובן גודל האחריות המוטלת
עלינו - מכיוון שעניין "הוא בחיים" תלוי בכך
ש"זרעו בחיים", מוטלת אחריות גדולה על "זרעו"
- שיהיה "זרעו", וש"זרעו" יהיו בחיים, שדווקא
על-ידי זה "אף הוא בחיים".

ואחריות זו מוטלת על החסידים שלו, על
המקושרים אליו, ועל כל השייכים אליו, ואפילו
על אלה שרק שמעו שישנו הרבי מליובאוויטש,
שאמר והדפיס מאמרים ושיחות, ופירסם את
מאמר אדמו"ר הזקן²⁸ ש"ואהבת לרעך כמוך"²⁹
הוא כלי ל"ואהבת את ה' אלוך"³⁰, ותבע מכולם
להשתדל באהבת-ישראל, לעשות טובה ליהודי
בגשמיות וברוחניות - גם הם ככלל "זרעו", ועל

ובמילא, אין מקום לדאגה אודות פרנסה, והראגה
מורה על החיסרון בעניין הביטחון בה'.

ובפרט על-פי האמור שגם עכשיו ממשיך הרבי
את כל ההשפעות (גם השפעת הפרנסה) ל"זרעו";
צריכים רק להבטיח את העניין של "זרעו בחיים".
מצידו של הרבי, רועה ישראל, נמשכת ההשפעה
לכולם. וכפי שמצינו במשה רבינו שהקב"ה בחר בו
להיות רועה ישראל, בראותו "שהוא יודע לרעות
הצאן איש כפי כוחו", ש"היה מוציא הקטנים
לרעות כדי שירעו עשב הרך וכו"²², וכמו כן היה
בהשפעת המן - בזכותו של משה רבינו²³ - שההשפעה
היתה לכל בני-ישראל, הן לצדיקים והן לרשעים²⁴.
ועל-דרך זה בנוגע לאתפשותות דמשה שבכל דרא
ודרא²⁵, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר - שממשיך השפעות
(ובכללם השפעת הפרנסה) לכולם. אבל, כדי לקבל
ההשפעה - צריכים להיות "זרעו".
ובכל אופן, אין לדאוג אודות פרנסה - כיוון

(20) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"א עמ' קלט.
(21) ראה תניא אגה"ק סכ"ה (קלט, ב). קונטרס ומעין מאמר
כג ואילך.
(22) שמו"ר פ"ב, ב.
(23) תענית ט, א.
(24) ראה יומא עו אץ יל"ש פרשתנו רמז רנח.
(25) תקו"ז תס"ט (ק"ב, רע"א. ק"ד, רע"א).

(26) פרשתנו טז, ד.
(27) ראה יומא עה, ב. מדרשים שנשמנו בתורה שלמה עה"פ.
וראה בארוכה לקו"ש חכ"ו עמ' 95 ואילך.
(28) "היום יום" ו' תשרי. וראה שם י"ב מנחם-אב.
(29) קדושים יט, יח.
(30) ואתחנן ו, ה.

כולם מוטלת האחריות לפעול שיהיה "הוא בחיים", על-ידי זה ש"זרוע בחיים", היינו, שיפעלו בעצמם (ומצד אהבת-ישראל – גם בוולתם) את כל העניינים שדרש ותבע כו'.

* * *

ו. כ"ק מו"ח אדמו"ר נכנס פעם ל"יחידות" אל אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ובצאתו מאת פני אביו, בכה בכי רב. וכשפגש בו אחד החסידים ושאלו לפשר בכייתו, השיב: מה לעשות שהרבי יש לו רק בן אחד, בן יחיד, והוא – כמוני. ועל-אחת-כמה-היכמה עתה... איתא בגמרא³¹ "כד רגיו רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא". אמנם, כיוון שהצאן ("ענא") אינם אשמים בכך [כמאמר רז"ל³² "ארבעה מתחרט עליהן הקב"ה שבראם. יצר הרע דכתיב³³ אשר הרעותי", וכמו שנתבאר בהתוועדות שלפני זה³⁴ שכללות עניין העבודה אינו אלא מה שבהרגש שלנו הרי זה כמשל ציפור המדברת, והאמת היא שאין זה אלא עניין של שחוק כו', כמבואר³⁵ בעניין הקניגא דליתין ושור הבר, וגם ה"נגדא" (מנהיג הצאן) אינו אשם בכך – הנה גם במצב ש"רגיו רעיא על ענא כו'", נותנים ל"נגדא" (ש"משמיא ממנו ליה", במכל-שכן מ"ריש גרנותא³⁶) את כל הכוחות של ה"רעיא", ובכוחו לפעול כל מה שצריכים³⁷. ובכלל זה – גם עניין המופתים. ובהקדמה³⁸ – שבכלל לא אחזו בלויבאוויטש מעניין ה"מופתים", ועד שישנה אמרה שעניין ה"מופתים" שייך לפרעה

ולמצרים, כלשון הכתוב³⁹ "רבות מופתי בארץ מצרים", וכפי שאמר פעם כ"ק מו"ח אדמו"ר שהמצריים היו "משכילים" ולכן הוצרכו למופתים, מה-שאיין-כן בני-ישראל אינם זקוקים למופתים⁴⁰. וידוע הסיפור במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴¹ אודות המענה שכתב רבינו הזקן "לאחרים למופת".

אבל אף-על-פי-כן, כשהיה צורך בכך – היה גם עניין המופתים, כדמוכח מסיפור הנ"ל גופא. ועתה בפרט, כאשר החושך הוא כפול ומכופל, כידוע⁴² בעניין "אילת השחר", שבסמיכות ממש לעלות השחר מתגבר החושך ביותר – הנה כדי לבקוע ולבטל את ההעלמות וההסתרים, יש צורך בעניין המופתים, שעל-ידי זה פועלים הזוהר בנפש הבהמית וכו'. ולא מתחשבים בכך שזוהי דרך העבודה ששייכת לאדמו"רי פולין; העיקר שיפעלו את העניין ("אבי דער עניין זאל זיך אפטאן").

וכיוון שיש צורך עתה בעניין המופתים, וכאמור שנותנים ל"נגדא" את כל הכוחות של ה"רעיא" – הנה בכוח זה הנני מכריז ואומר: כל אלה שצריכים להיפקד בבנים – ייפקדו בשנה זו בבנים, ויהיו בנים חסידים, – כאשר היו פונים לאדמו"ר האמצעי בבקשת ברכה עבור בנים, היה לפעמים שולחם לאחיו ר' חיים אברהם, והיה חובש את ה"שטריימל" ומברך שיפקדו בכך זכר, כתנאי שיהיה בן זכר וחסיד⁴³. – ויקראו אותם על שמו של הרבי.

ואלה שאינם יכולים ליתן שם זה בגלל שהוריהם נקראים בשם זה (כמנהג האשכנזים שנוהרים ליתן שם ההורים בהיותם בחיים⁴⁴) – יתנו השם "מנחם-

(39) בא יא, ט.

(40) ראה גם 'תורת-מנחם – התוועדויות' ח"ב עמ' 86 ובהערה 36 שם.

(41) אגרות-יקודש שלו ח"ב עמ' שעו.

(42) מדרש תהלים מזמור כב [ד]. הובא ונת' באוה"ת במדבר עמ' מד. וראה מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ס"ע קג. וראה גם סה"ש תרצ"ט עמ' 316 ואילך.

(43) ראה 'רשימות' חוברת ח ס"ע 7 ואילך; סט ריש עמ' 13. 'תורת-מנחם – התוועדויות' ח"א עמ' 60. ח"ג עמ' 95. עמ' 157.

(44) ראה קונטרס "זיו השמות" (ברוקלין, תשמ"ח) רפ"י. וש"נ.

(31) ב"ק נב, א.

(32) סוכה נב, ב.

(33) מיכה ד, ו.

(34) שיחת יו"ד שבט ס"ב ואילך.

(35) ראה תו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך. שעה"ת לאדמו"ר האמצעי ח"א כד, ואילך. ועוד.

(36) ברכות נח, סע"א. וש"נ.

(37) ברשימה אחרת נזכרה בעניין זה – שיחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע "מכריו ר' ינאי". – ועיין סה"ש תורת-שלום ס"ע 188 ואילך.

(38) בהבא לקמן – ראה גם שיחת ש"פ בראשית תשט"ו ס"ב ואילך. וש"נ.

לחסידים לבקש משקה...

וכמו כן ייבטלו כל המניעות להדפסת חסידות -
שהרי לולי המניעות היו יכולים להדפיס הרבה יותר
- ותהיה הפצת המעיינות חוצה, ויהיו כל העניינים
בהצלחה⁴⁸.

(משיחת שבת פרשת בשלח, י"ב בשבט ה'תשי"ד.
תורת מנחם כרך יא, עמ' 56-60; 69-71 - בלתי מוגה)

מענדל", שמו של אדמו"ר הצמח-צדק.

וכן כל אלה שזקוקים לפרנסה - תהיה להם פרנסה
בהרחבה. ואלה שיש להם איזו מרה שחורה - ייפטרו
ממנה.

שתהיה הפצת מעיינות תורת החסידות בהצלחה,
וכל המוסדות של הרבי יתנהלו בהצלחה, ואלה
שמנגדים למוסדות של הרבי - הנה כיוון שהנהגתו
היא "בחסד וברחמים"⁴⁵, יקויים בהם "יתמו חטאים
ולא חוטאים"⁴⁶, ויהיה להם הסוף של אביגדור⁴⁷, שבא

(45) ראה שיחת שמח"ת תרצ"ג (נעתקה באגרות-קודש כ"ק
אדמו"ר נשיא דורנו ח"ג עמ' שנג. וראה "היום יום" כ'
חשוך).

(46) ראה ברכות יו"ד, רע"א.

(47) ראה בית רבי ח"א פי"ח (לד, ב). וראה גם 'תורת-מנחם
- התוועדיות' ח"ד עמ' 225 ובהערה 97 שם.

(48) כ"ק אדמו"ר הוסיף לדבר אודות ענייני ברכות על כל
השנה כולה, והזכיר גם ע"ד ה"דינער" עבור ישיבת
תומכי-תימנים, שיהיה בהצלחה וכו'.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

שמחה מכך שהגאולה באה!

תפילה באופן של שירה

...הוראה נוספת וגם-כן עיקרית בעניין השירה בנוגע לעבודת התפילה (שנקראת גם בלשון רינה (שירה)) באופן של שירה (כידוע שרבינו הזקן היה מתפלל בקול ושירה) - שנוסף על השירה הקשורה עם העלייה מלמטה למעלה, צריכה להיות עכשיו (לאחרי גמר כל העליות) השירה שמצד הרביקות וההתכללות בעליון, כהכנה והתחלה ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא.

ובמיוחד בנוגע לתפילה על הגאולה האמיתית והשלימה (ובפרט לאחרי שכבר "כלו כל הקיצין", ונשלמו כל ענייני העבודה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) - שנוסף על רגש הכוסף והתשוקה והגעגועים לגאולה (עד עתה), צריך להיות עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה שפורצת גדר (ספר המאמרים תרנ"ז סוף עמ' רכג ואילך) - לא רק פריצת גדרי הגלות, אלא גם ובעיקר פריצת גדרי הגאולה, שהגאולה עצמה היא באופן ד"נחלה בלי מצרים... נחלת יעקב אביך... כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" (שבת קיח, סוף עמ' א ואילך) מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת בשלח תשנ"ב - ספר השיחות תשנ"ב, עמ' 320)

כבר מרגישים ושומעים את פעמי עקבי המשיח!

התואר "עקבתא דמשיחא" מורה על ב' עניינים הופכיים (לכאורה): מצד אחד - הרי זה "עקב" בלבד, למטה מהראש ולמטה מהלב וכל שאר חלקי הגוף, עד לבחינה הכי תחתונה שברגל, ובלשון הידוע: "אכשור דרא" (בתמיהה); ולא ידך - ברור זה דווקא תבוא הגאולה, ועד שזמן זה עצמו נקרא כבר "עקבתא דמשיחא" - מפני שכבר מרגישים ושומעים את פעמי עקבי המשיח!

ביאת משיח צדקנו קרובה כל כך, עד שכבר שומעים את צעדי עקביו של משיח!... יש לומר שהא בהא תליא: מכיוון שדור זה הוא ה"עקב", הדור האחרון שבא לאחרי ובהמשך לכל הדורות שלפניו - יש לו את כל הכוחות של הדורות הקודמים, בדוגמת ננס העומד על-גבי ענק, ולכן, דווקא דור זה זוכה לגאולה, ובאופן שכבר שומעים את עקבתא דמשיחא.

מה פעלו כל התפילות בכל הדורות?

על השאלה הייתכן שבני-ישראל מבקשים בתפילתם על הגאולה ועדיין לא נענו - מקדים השל"ה לבאר שקיום המצוות-עשה דתפילה "רישומה למעלה והשכר שמור כו", ועוד ועיקר - שהקב"ה אכן "עושה מדוגמת הבקשה וממינה, כי בכל יום ויום יש גאולה... עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו"...

ופירוש הדברים בעניינינו - שבוודאי מקבל הקב"ה את תפילותיהם ובקשותיהם של כל בני-ישראל שבכל הדורות על הגאולה, וכתוצאה מזה - תהיה הגאולה במהרה בימינו ממש! כלומר: תפילותיהם של כל בני-ישראל שבמשך כל הדורות אודות עניין הגאולה - מצטרפות זו לזו, עד שסוף-כל-סוף פועלות הן את פעולתן שתהיה הגאולה כפשוטה (לא רק ברוחניות העניינים כו'), ונמצא, שהגאולה כפשוטה אכן נפעלת על-ידי בקשות התפילה שבכל הדורות, כי אילו הייתה חסרה תפילה אחת - אזי הייתה הגאולה מתעכבת ח"ו עוד רגע אחד!...

(משיחת שבת פרשת בא, ה'תשד"מ; התוועדויות ה'תשד"מ כרך ב, עמ' 816-817 - בלתי מוגה)

רועה ישראל

כיצד ניתן לאחל ברכה התלויה ברצון בשר-ודם? • הרבי דאג לאמירת "קדיש" אחר משה דיין • ביקש להעיר - בדרך נועם! • דעתו של הרבי על מקום חינוך בני ובנות אנ"ש, וכיצד מחנכים להיות "ארזים"? • סיפורים ומענות לרגל יו"ד שבט

צריך שיהיה פיו ולבו שווין למען שתועיל התפלה. כן מובן מנוסח תפלתינו שכל שיפרט אדם תפלתו הרי זה משובח, ולא שיתפק בתפלה כללית, שלכן מתפללים י"ב אמצעיות, ולא בקשה כוללת, וגם בברכות אלו גופא כמה פרטים מפורטים בכל אחת מהן, ובמילא אחד אשר אינו סומך על עצמו שיוכל לפרט תפלתו כדבעי מאיזה סיבה שתהיה ולפי דעתו נמצא אחד מידידיו הרוחש ומאחל לו כל טוב באמת, ויש לו הבנה במבוקשו יותר מפורטה ועמוקה, הרי הוא מנסח תפלתו ובקשתו שמתפלל שתתמלא בקשתו כפי כוונת ורצון פלוני. ומוצאים על דרך זה גם בהלכה בכמה וכמה ענינים, ומהם בהיתר עייסקא, שכותבים בהיתר עייסקא "כתקון חז"ל", וכותב זה אפילו עם הארץ, ומועיל על-פי דין תורה, כיון שמוסר דעתו לחז"ל.

(ב) עוד זאת אשר מי יודע יצר לב האדם והתחבולות של היצר-הרע שאומן גדול הוא ובא לכל אחד ואחד לפי ענינו, וכמאמר רז"ל (שבת קה), (ב), ובמילא מחפש לו כמה דרכים לבלבל את האדם, ובפרט בעת רצון כשחושש שתתקבל תפלתו, שיש מקום יותר לחשש שיבלבלו ויערב איזה פנייה בבקשתו ותפלתו, וככל שתגדל הבקשה בהרחקה מענינים גשמיים, וכמו בבקשת הנ"ל שיהיה ירא שמים - ואינו מסתפק בזה אלא שיהיה עוד - חסיד - היינו לפנים משורת הדין אפילו של יראת-שמים, ואינו מסתפק בזה אלא מוסיף עוד - למדן, - היינו שישתמש בכח התורה להיות ירא-שמים וחסיד אשר

סיפר לנו הרה"ח הרב אברהם שי' שמטוב: בשנת תשי"ג התקיימה באנגליה שמחת בר-המצווה של אחי, הרה"ח ר' ישראל שי' שמטוב. אבי, השד"ר המפורסם הרה"ח ר' בניציון שמטוב, ביקש לנצל את האירוע להאדרת שמה של תורת החסידות ונשיאיה, ברוח "פרצו מעיינותיך חוצה", ועל כן כתב בנוסח ההזמנות ששיגר לקראת האירוע, שהוא מאחל לעצמו שהחתן יגדל ירא שמים חסיד ולמדן, על-פי כוונתו ורצונו של נשיאנו, כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש. בלונדון התגורר באותם ימים עליו צעיר גבה-קומה, והלה תמה לפשר הנוסח שכרך את משאלתו של האב לרצונו של בשר ודם. ישב אפוא הצעיר וכתב לרבי איגרת ובה הביע את תמיהותיו וטענותיו. כעבור זמן מה קיבל מהרבי איגרת מענה לשאלותיו, מי"א בניסן תשי"ג, - נדפסה בשעתו בליקוטי שיחות (כרך ט' עמ' 272), ולאחר מכן ביתר-שלמות באגרות קודש (כרך ז' עמ' ריג"ד), והיא ניתנת כאן בשלמותה: במענה על מכתבו מט"ז אדר, בו מעורר על-דבר נוסח הזמנה שקבל מהרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר בן ציון שי' שם טוב שד"ר, אשר הנ"ל מתברך שבנו יהיה ירא שמים וחסיד ולמדן כפי כוונתי ורצוני. ובמילא הוקשה לו מהו התוכן לקשר איחול משאלות לב יהודי בכוננת ורצון בשר-ודם. הנה ידוע דתפלה היא עבודה **שבלב** וכמאמר רז"ל (תענית ב' ע"א), וצריכה להיות **בדבור**, ובמילא

במאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ד"ה טעמה כי טוב סחרה, דשנת ה'תש"ט.
מוסגר פה העתק מכתבי כללי לחג הפסח הבא-
עלינו לטובה, אשר בטח יענין את כת"ר שי'.
פרט מעניין ראוי לציון: הרבי מתבטא באגרת
"כיון שאיני מכירו". הסביר אחד מחשובי החסידים
שהיה מודע לכל הפרשה, את פשר הביטוי:
כותב המכתב התחכם ולא חתם את שמו המלא,
אלא את שמו הפרטי בלבד ואת שם המשפחה שבה
נקראה אימו... ולזאת רמז הרבי בכותבו "שאיני
מכירו". לאברך זה נשארה פינה חמה לחסידי
חב"ד ולנשיאה עד עצם היום הזה, דבר שבא לידי
ביטוי בשעות מבחן.

לא לנטוש את המערכה

סיפר מזכירו של הרבי הרה"ח הר"ר בנימין
ירחמיאל הלוי שי' קליין:
כשנפטר מר משה דיין אמר לי הרבי שצריך
לדאוג שיאמרו אחריו קדיש. כמדומני שנתבקשתי
למסור את הדברים לידידו מר יוסף שי' צ'חנובר.
היו מקרים נוספים שהרבי ביקש לדאוג
לנפטרים מסויימים שיאמרו אחריהם קדיש.
מקרה אחד, שככל הנראה מדובר בקרוב
משפחתו של הרבי, מצאנו באגרות קודש (כרך כג
עמ' תיא):
ארשה לעצמי לשאול מכבודו הנעשה בנוגע
לאמירת קדיש וכיוצא בזה? ומובן שאם גם בזה
ישנן הוצאות עלי לסלקן בצירוף תודתי על הטירחה
בדבר.
עוד נאמר שם: "וברצוני לשלם הוצאות
הכספיות הכרוכות בזה [=העמדת מצבה]", ומציין
עוד: "ובטוחני שזה היה גם-כן רצון אמי הרבנית
הכ"מ".

מבחוץ לא יוכל לתקן

מעשה באחד מחשובי אנ"ש, שעל-פי הוראת
הרבי היה חבר בהנהלת תנועה ציונית מסויימת.
לימים ביקש לעזוב, מפני שלדעתו העניינים שם
לא התנהלו כשורה מבחינת מנהל תקין וכו',

התורה היא תורת אמת, שחסד אמר אל יברא, מובן
שהיצר-הרע יחפש כל אשר בידו לבלבל התפלה,
ואם אי אפשר בדבור, הרי על כל פנים בלב, והוא על
דרך מה שכתב הרמב"ם סוף הלכות תמורה, ירדה
תורה לסוף דעתו של אדם ומקצת יצרו הרע כו'
ואף-על-פי שנדר והקדיש אפשר שחזר בו ונחם כו',
והעצה היחידה לזה הוא למסור תפלתו על דעת איש
אחר שאינו נוגע בדבר ודורש טובתו, שאז הדבור
והכוונה יחד יהלכו. וגם לזה כמה דוגמאות בנגלה,
ואחת מהן היא מה שאמרו רז"ל (נדרים כ"ה ע"א)
אמר להם הוו יודעים שלא על דעתכם אני משביע
אתכם אלא על דעתי ועל דעת המקום.

ג) כן מקשה שלכאורה פשוט שהתפלה צריכה
להיות דרך כלל להיות מעושי רצון השם יתברך
מבלי להזכיר הדרך שרוצה בה. ובמחילת כת"ר, אינו
כן. וכנ"ל שמכל נוסחי התפלה שתקנו אנשי כנסת
הגדולה יראה שמפרטים הבקשות והתפלות עד
כמה שאפשר, ומה שלא פרטו עוד יותר הוא כדי
שיהיה נוסח אחד לכל בני-ישראל, אבל גם נוסח זה
מפורט הוא ביותר, וכנ"ל. - עיין רמב"ם הל' תפלה
פ"א ופ"ג.

האמת אגיד שספק היה בידי אם לענות על
השאלות או לא, כיון שלדאבוננו הנה בכל הזמנים
ובפרט בזמננו זה נמצאים הרבה שכוונתם הקושיא
(בפרט בדרך שלא הורגלו בה, וכששואלים הם את
עצמם מפני מה משתמטים ממנה, הרי התירוץ
היותר קל הוא לאמר שיש לו קושיות על הדרך).
אשר אז אין תועלת כל כך בהתירוץ, כיון ששערי
קושיות לא ננעלו, אבל כיון שאיני מכירו הרי אני
מעמידו בחזקת כשרות שבודאי אין כוונתו אלא
לטובה, היינו להסביר לו דבר שעדיין לא נודמן
לו במכתבי בני-אדם אף שנמצא בדוגמתו בכמה
מקומות וכנ"ל.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח.

נב. כמובן, אם יש לו איזה הערות בהנ"ל,
אתעניין לקרוא אותם, ואשתדל גם לענות עליהם,
כפי יכולתי.

הערה: בדיוק הבאתי שתי דוגמאות הנ"ל, כי
ענין השבועה - זהו ענין עבודת האדם המתחלת
מענת הבר מצוה - שנעשה מושבע ועומד מהר סיני.
והכוונה בזה היא - ריבית בהיתר עיסקא, וכמבואר

מובן ששמעתי על דבר כמה וכמה מאנ"ש שי' שנוהגים אחרת - ולא עוד אלא ש"מלבישים" את זה באיצטלא של יראת שמים - ומצטער אני עליהם ועוד יותר על יוצאי חלציהם שי' - שהרי אלה הצאן - מה חטאו.

ויהי רצון שגם על אלה הנחשלים יערה רוח ממרום וכו'.

בה' אלול תשכ"ה כתב הרבי לאחד מאנ"ש (האמת והשלום אהבו' עמ' 110):

במענה לשאלתו - השקפתי בנוגע לחינוך בני ובנות כל אלה השייכים באיזה אופן שיהיה לכ"ק מו"ח אדמו"ר - שצריך להיות במסודותיו. וכיון שכן צריך להיות - בודאי שישנה האפשרויות לזה, אף שלפעמים דרושה השתדלות יותר מהרגיל, אָבער גאָר ווייט פון [=אבל עדיין רחוק מן] מסיירות נפש - כפי שיש כמה שרוצים לתרץ את עצמם בזה.

מעשה באחד מאנ"ש שב'יחידות' שלו אצל הרבי התאונן שנמנע ממנו מפני סיבה מסוימת לשלוח את בנו לתלמוד-תורה החב"די שבעירו. פני הרבי הרצינו. הרבי עצם את עיניו הקדושות ואמר (בניגון - תוכן הדברים בלבד):

איתא במדרש על הפסוק "ארזי לבנון אשר נטע" - לכאורה היה צריך להיות כתוב אשר נטע ארזי לבנון? - אלא שארזי לבנון המיוחדים בגוהם, על-ידי נטיעתם במקום אחד, אפשר להעבירם אחר כך למקום אחר.

כאן הוסיף הרבי ופנה אל האב בנימת הרגעה: "הוא עוד ילמד ב'תומכי תמימים', ויהיה לכם נחת חסידותי ממנו! [וכן היה].

זכור אשר עשה לך עמלק

בשנת תשי"ז נתבקש אחד מפרחי החסידים, הת' שלום שי' יעקסון, להביא פריטים מהמכולת של הרה"ח ר' יענקל ליפסקר אל בית הרבי. כשהגיע אל הבית עבר במסדרון, בדרכו להניח את הדברים במקום שבו הודרך להניחם. הוא הבחין כי על הקיר תלויה תמונה שבה נראה חייל נאצי שורף את זקנו של יהודי. זו היתה תמונת ליטוגרפיה מודפסת, שנמכרה באותן שנים בחנויות, והיא התנוססה בביתו של הרבי.

וגם מהסיבה שלדבריו כבר לא הייתה לו כל-כך השפעה.

הנה תשובת הרבי (פרסום ראשון):

אזכיר על הציון

כמובן גדול החילוק בין כניסה בתחלה לבין יציאה - ולאחרי שהות של כמה שנים. ובפרט בעת משבר וחפוש עוולות (ולאו דווקא - כאלה שיש להם יסוד).

שתתפרש היציאה עלידי פ[לוני] ופ[לוני] כפי רצונם הם וכו'. וד[ן] ל[מבין] מבחוץ - בוודאי לא יוכל לתקן מאומה. מה ההכרח להחליט בענין יציאה דווקא עתה?

לבשר בשורות משמחות

לא פעם הזכיר הרבי את פתגם חותנו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בעניין 'צרות חסידים' [=חסידים של צרות], שבשעה שיש בעיות ממהרים לפנות אל הרבי, ואילו כאשר העניינים מסתדרים שוכחים לכתוב ולהודיע על דברים טובים [ראה לקוטי שיחות כרך יא עמ' 174 בשינוי סגנון, וראה 'פרדס חב"ד' גיליון 2 עמ' 106].

הנה קטע ממכתבו של הרבי לאחד מחשובי החסידים בנושא דומה:

פליאה עליו ותמין[הה] שע[ל] ד[בר] "הרעש" דמשפחת... שי' הודיע כמה פעמים, ושביקרו בא[רץ] הק[ודש] ת[לבנה] ונ[תכונן] ושבו שם לעמק השווה וכו' - לאו דוקא.

הרב גרינגלאס ע"ה מסר פעם אחת לרבי ספר של מחבר חשוב. הרבי ציין הערות אחדות, וכתב לו:

מצורף-בזה קצת הערות (ובודאי ימסרם בדרך נועם וכו').

חינוך ילדי חב"ד -

במוסדות חב"ד

ככלל קבע הרבי (ליקוטי שיחות כרך כב עמ' 417):

פשוט שצריך להיות חינוך בני ובנות אנ"ש במוסדות חינוך חבדיים בכל שלבי הגיל שלהם.

הלכות ומנהגי חב"ד

עשרים השנים הראשונות, התחיל עוד הפעם לבאר את הפרקים מחדש. על-פי זה, בשנה זו לומדים את פרק א מהמשך⁶.

בבוקר קודם התפילה - [ילמד כל אחד לעצמו] פרק תניא⁷, וכן לאחר [סיום המאמר שאחרי] תפילת מנחה⁸.

במשך המצות לעת - ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם⁹.

במשך המצות לעת - לעשות התוועדות¹⁰.

6) סה"מ מלוקט ח"ב עמ' רלח, עמ' רנו הערה 23, וב'תורת מנחם - סה"מ מלוקט' שי"ל לאחרונה לפי סדר השנה, הוא בעמודים שו.

7) נפוץ בין אנ"ש ללמוד אגה"ק סי' ז"ך, ללא הביאור. וראה אג"ק דבעל הילולא ח"א עמ' שצ, שהורה ללמוד 'פרק כ"ז' ביום ההילולא ב' ניסן אחר ערבית, את הביאור - בשחרית קודם התפילה, וקודם מנחה אגה"ק 'פרק כ"ג'.

כנראה נהגו כך מקדם ללמוד בימי היארצייט-הילולא דרבתינו נשיאנו פרק זה, במסגרת המנהג - ש"כדאי לפרסם ולחזק - ללמוד בכל יום פרק תניא ע"פ הסדר או באופן אחר, ראה 'התוועדות' תשמ"ט ח"ג עמ' 68 (מוגה) ועמ' 75, ובכ"מ. בעמ' 75 הורה הרבי, ששיעור זה צ"ל לפני התחלת התפילה ממש, היינו גם לפני אמירת "הריני מקבל", כלומר שתחילה למדו פרק תניא, ורק אח"כ פתחו את ה'סידור'.

8) כנ"ל - הביאור לאגה"ק האמורה.

9) כדי להקל על הציבור, מוצעים בזה פרקים קלים יחסית:

י - יומא פ"ח; 1 - דמאי פ"ב; 2 - תענית פ"ב; 3 - חלה פ"ב; 4 - ביכורים פ"א (אפשר גם לחזור על יומא פ"ח - אג"ק כרך יז, עמ' רעא); 5 - פרה פ"ט; 6 - שבת פכ"ב; 7 - נדרים פ"ח. (10) אצל הרבי היה הסדר בהתוועדות: קודם מאמר חסידות, ואחר-כך סיום מסכת (ראה שיחת מוצש"ק י' בשבט תש"ל סי"ז).

בעת ההתוועדות של י' בשבט בכל שנה, נהג הרבי לומר מאמר המתחיל בפסוק 'באתי לגני'. בכל שנה נהג הרבי לבאר פרק אחד בהמשך ההילולא לפי הסדר. תשי"א-תש"ל. תשל"א-תש"נ וכו'. הרבי ביאר את הפרק בפרטיות, בצירוף ביאורים מתורתו

שבט קודש פרשת בשלח - שבת שירה
יום ההילולא - יו"ד שבט

[סדר ההנהגות דיום ההילולא - נעתקו ממכתב הרבי מראש-חודש שבט תשי"א¹, מלבד במקום שצויין אחרת. שאר המנהגים סומנו בעיגול/בכוכבית בתחילתם]:

אחר התפילה (בבוקר - אחר אמירת תהילים) ילמוד (יסיים² בקול³) המתפלל לפני התיבה פרק כ"ד דכלים ופרק ז' דמקוואות. אחר-כך יאמר המשנה: "ר' חנניא בן עקשיא כו' ויאדיר". בלחש - איזה שורות בתניא⁴, קדיש דרבנן.

אחר תפילת ערבית - יחזרו חלק מהמאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני, נדפס בקונטרס עד⁵) בעל-פה. ואם אין מי שיחזור בעל-פה, ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפילת הבוקר. ולסיימו אחר תפילת מנחה.

* הרבי נהג לבאר במאמר החסידות שאמר כי 'שבט בכל שנה פרק אחד מעשרים הפרקים מהמשך 'באתי לגני' על הסדר שנה אחר שנה. ולאחרי שנשלמו

1) אג"ק ח"ד עמ' קמב, ספר-המנהגים עמ' 95, ובכ"מ.
2) בספר-המנהגים עמ' 77: "הדיוק הוא לסיים הפרקים אחרי התפילה", דהיינו שאפשר ללמודם עד הסיום גם לפני-כן. רבים מהאבלים רגילים ללמודם לפני חזרת הש"ש וכו"ב. ויש לברר אם שייך בזה המבואר בישיבת ו' תשרי תש"ל (ס"ח, שיחות קודש תש"ל ח"א עמ' 42), שאין ראוי להוסיף מאומה בתוך התפילה, ושלכן גם אמירת שיעור תהילים היא בדווקא אחרי "אך צדיקים".
3) ספר-המנהגים עמ' 6.
4) י"א שהרבי נהג לומר (בשנות האבלות עכ"פ) את התיבות: "ונפש השנית בישראל היא חלק אלוהה ממעל ממש" - 'מנהגי מלך' ס"ע 32.
5) ספר-המאמרים תשי"א עמ' 111.

הקרואים¹³.

ישתדלו שמפטיר יהיה הגדול שבחבורה -
בריצוי רוב המניין - או על-פי הגורל.

* קריאת התורה: נוהגים לעמוד בעת קריאת
השירה¹⁴.

* בבית חיינו נהוג לנגן ב"זהמים להם חומה...
ומשמאלם" הראשון (יד, כב) כמו בסוף-פסוק רגיל,
ובשני (יד, כט) כמו לפני "חזק". בשירה עצמה (פרק
טו) מנגנים בכל מקום שבו מוזכר שם ה': פסוקים א'
ג. ו. יא. טז. ובשירת מרים (טו, כא): "שירו לה'...
בים"¹⁵.

* קוראים¹⁶ בסוף הפרשה: "תמחה את זכר, ואחר-
כך זכר¹⁷ עמלק", הן בשביעי והן במפטיר (בדבר
שלילת 'הכאת עמלק' כבר נתבאר ב'התקשרות'
גיליון קט"ז¹⁸).

* הפטרה: "ודבורה אשה נביאה... ארבעים שנה"
(שופטים פרק ה)¹⁹.

13 ע"פ המבואר בשו"ת הצמח-צדק או"ח סי' לה, ובפרט
בראש אות ז.

14 ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בדרך-כלל כשהרבי
היה עומד בקרה"ת, הפנה פניו אל הס"ת מ"ויושע" מתחילת או
מאמצע הפסוק לערך (לא היתה קביעות בזה) ועד גמר שירת
מרים; וכן עמד בין "ויושע" עד גמר שירת מרים החל משנת
תשל"ח, מאז שהחל לשבת בקרה"ת.

15 מפי הרה"ח ר' יוסף-יצחק שי' אופן.
16 השונה מנוסח הקריאה דכל השנה וגם משאר השירות שבתורה,
וכן נהגו גם כל בניו. הוא לימד זאת להרה"ק הרב"ש בן הצמח-
צדק, שלימד זאת להרה"ק הרז"א אחי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע
(לקוטי-דיבורים ח"ב עמ' 460. וראה בסה"ש תש"ו ע' 38,
ובלה"ק בס' התולדות אדה"ז ח"ד עמ' 1070).
17 שם, ובמנהגי פורים בעמ' 72. וראה שם הערת הרבי
בארוכה.

18 הקורא בתורה וטעה בתיבה אחת, רגילים בין אנ"ש לחזור
רק על התיבה המוטעית, כמו כאן בניקוד תיבת "זכר" (ואין
חוששים שישמע כאילו שתי המילים גם יחד כתובות בפסוק
עצמו). וראה בשו"ע אדמו"ר ה' קריאת-שמע סי' סד ס"ב,
פרמ"ג שם, א"ר סי' קלו ס"ק ד' בהתקשרות' גיליון שמ עמ'
19 וש"נ.

18 וכבר כתבו זאת פוסקים בדורות שעברו, כמובא ב'ילקוט
יוסף - מועדים' (ה) עמ' 259.

19 ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד. ובשיחות-קודש
תשל"ו ח"א עמ' 459 איתא, שמנהג חב"ד כ"כ לקצר בהפטרות,
להוציא פרשתנו [ההפטרה הארוכה ביותר!] כי גם המלחמה
היא חלק מן השירה, עיי"ש. [הרה"ג ר' מאיר מאוזו שליט"א

ומכיוון שזו התוועדות הקשורה בהילולא, מהנכון
לפתוח אותה בדבר תורה של בעל ההילולא¹¹].

לקבוע שעה במשך המ'מת-לעת' - לבאר לבני
ביתו שי' אודות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ועבודתו
אשר עבד בה כל ימי חייו.

במשך המ'מת-לעת' - לבקר (אלו הראויים לזה)
בבתי-הכנסיות ובבתי-המדרשות אשר בעיר, לחזור
שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק אדמו"ר
מהוריי"צ... לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו,
להודיע ולהסביר תקנתו על-דבר אמירת תהילים,
לימוד חומש עם פירשי' - ובמקומות המתאימים
- גם על-דבר לימוד התניא כפי שחלקו לימות
השנה.

- אם באפשרי, לעשות כל הנ"ל מתוך
התוועדות.

במשך המעת לעת - לבקר (המוכשרים לזה)
במקום כינוסי הנוער החרדי - ולהשתדל, ככל
האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער
שלעת עתה עדיין אינו חרדי - ולבאר להם איך
שחיבה יתירה נודעת להם תמיד מאת כ"ק אדמו"ר
מהוריי"צ... לבאר להם את אשר תבע מהם והתקווה
והביטחון אשר בטח בהם, אשר סוף סוף ימלאו
את תפקידם בהחזקת היהדות והפצת התורה בכל
המרץ החום והחיות שהם מסוגלת הנוער.

מוכן אשר, אם זהו מתאים לתנאי המקום,
ימשיכו בכל הנ"ל בימים אשר אחרי האירצייט,
ובפרט ביום השבת-קודש שלאחריו.

שחרית: בשבת זו ישתדלו לעלות לתורה.
אם אין מספר העלויות מספיק - יקראו בתורה
בחדרים שונים¹², אבל לא להוסיף על מספר

של כל אחד מרבותינו נשיאנו, מהבעש"ט ואילך (ראה 'כפר
חב"ד' גיליון 795 עמ' 24).

11 שיחת כ' מנ"א תשל"א בתחילתה.

12 כאשר לפחות שישה מתוכם לא שמעו קריאת התורה,
קצות-השולחן סי' כה סי"ד. ואפשר אף לפני תפילת שחרית,
כמפורץ בין אנ"ש ובבית חיינו (עיין אג"ק ח"ג עמ' ד, שלא
חייב להיות קשר בין התפילה לקריאת התורה. וע"ע המובא
בפסקי תשובות סי' קלה סק"ג. התפלה כהלכתה' פט"ז ס"ה
ובהערות).

המאזין לקריאת התורה ובדעתו להיות אחד מששת השומעים
בקריאה נוספת, יכוון שלא לצאת ידי חובתו בקריאה זו (בתנאי
שיש ששה מאזינים שכן יוצאים בה).

אומרים 'אב הרחמים'²⁰.

קידוש והתוועדות (ראה לעיל פרטים בעניין ההתוועדויות דיום זה).

* נהוג לאכול בשבת שירה 'שווארצע קאשע'²¹ |דייסה ממין קטניות הנקרא כיום בארץ (בטעות²²) 'כוסמת'. ומקורו כדלהלן: בשבת שירה תש"ב סיפר כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע²³:

"המהר"ל מפראג [שהיה מייסד, מבסס ומפיץ של מנהגי ישראל]²⁴ קבע מנהג²⁵, אשר בשבוע של

כתב לי בטעם הדבר שהספרדים בד"כ מקצרים בהפטרות, כיוון "שעל הרוב מקפידים האשכנזים שלא לפחות מכ"א פסוקים בהפטרה, והספרדים סומכים דהיא דסליק עניינא סגי, וזה מצאתי בכעשר הפטרות במשך השנה. רק בהפטרות פ' שקלים מיחלפא שיטתייהו של האשכנזים והספרדים. ומנהגנו בתנויס להתחיל גם שם 'בן שבע שנים' כמנהג אשכנז" - ומנהג חב"ד שם כהספרדים].

20) כיוון ש"בימי ההילולא של רבותינו נשיאנו - אומרים תחנון" מלבד אם בלאו-הכי הוא יום שאין אומרים בו תחנון - ספר-המנהגים עמ' 16. זו הוראת כ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע, שהובאה ונתבארה בשיחת כ' מנחם-אב ה'ש"ת (התוועדויות ח"א עמ' 172), ושם נמסר הטעם בשמו שזהו הזמן היותר טוב לבקש ולפעול. וביאר הרבי, שחסידי פולין אין אומרים תחנון, מפני שהעלייה שביום היא צייט אצל הצדיק ש'באמונתו יחיה' (ח' בפתח, י' שנייה בסגול) פועלת עליה אצל כל מקושריו, אבל חסידי חב"ד שתובעים מהם פנימיות ועבודה דווקא, רוצים להעלות גם את הגוף ולטהרו, ולכן גם אז אומרים תחנון. וראה גם 'שימת היום' ס"ע רצא. ובשיחות-קודש: ש"פ עקב תשי"ג ס"ד (התוועדויות ח"ט, תשי"ג ח"ג עמ' 115). שמח"ת תשט"ז ס"ג (התוועדויות ח"ט), תשט"ז ח"א עמ' 129. י"א ניסן תשכ"ב ס"א. ש"פ אחרי תשכ"ז ס"ב. ש"פ ויחי תש"ל ס"ה. וש"נ עוד. 21) ספר-המנהגים עמ' 72 (נדפס בטעות תחת הכותרת 'טבת' וצ"ל כמובן 'שבט'). לוח כולל-חב"ד. המקור - היום-יום, י"ז בטבת. ובהערות וצינונים שם ח"ב ציין שהמנהג נזכר כבר בב"ח סי' רח ד"ה והתוספות מסתפקים. וכנראה קשור לכל האמור בקטע הבא (כיוון שהמאכל חביב על העופות).

22) משנה-ברורה סימן רח ס"ק ב. סידור 'מנחת ירושלים' (תשל"ב) עמ' 1057. וראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'דגן' וביצורים שם.

23) ספר-השיחות תש"ב עמ' 73. 24) 'התוועדויות' תשמ"ז שבהערה הבאה.

25) בשעתו העיר הרבי: "והלוואי היו מחדשים עתה מנהג זה בכל הקהילות ישראל", 'התוועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 448 (ועיי"ש בחריפות בעמ' 454 - בלתי מוגה). ובלקוטי-שיחות ח"ב עמ' 522 מבאר ההוראה מסיפור זה, עיי"ש. אולם למעשה, כשהצינו לפרסם עדי"א, נענו בהוראה: "לא להעתיק כל זה עתה - כי כנראה נשתקע המנהג לגמרי, וכשם שמצווה כו' כך כו"ר

פרשת בשלח היה מורה לכל מלמדי התינוקות ולכל ההורים לילדים²⁶ קטנים, לקבץ את הילדים בשבת שירה בחצר בית-הכנסת ולספר לילדים את סיפור קריעת ים-סוף, כיצד שרו הציפורים וצפצפו בשעה שמשמה וכל בני-ישראל, אנשים ונשים, שרו את שירת 'אז ישיר', והילדים הקטנים קטפו פירות מעצי הים²⁷ והאכילו את הציפורים ששרו ורקדו.

המהר"ל היה מצווה לתת לילדים 'קאשע' (דייסה) שיתנוה לפני התרנגולים והציפורים²⁸, לזכר פירות הים שבהם האכילו הילדים הקטנים את הציפורים. לאחר מכן היה המהר"ל מברך את כל הילדים ואת ההורים, שיזכו לחנך את הילדים ולגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים". ע"כ.

מנחה: אומרים 'צדקתך'²².

מוצאי שבת קודש

בעת ההתוועדות דיו"ד שבט, נהג הרבי לעשות מגבית בעד 'קרן תורה'²⁹.

(=כשם שמצווה לומר דבר הנשמע, כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע - כך נדפס בס' היכל-מנחם ח"ב עמ' לו, מתאריך ו' שבט תשמ"ח, אבל בחוברת 'לקט הליכות ומנהגי ש"ק' עמ' 75 תיקן שהמענה היה בשנת תש"ג, לאלה שרצו ללמד זאת לילדים ב'חדר'). וראה להלן הערה 30.

26) והכוונה גם לילדות - כדמוכח מקריעת ים-סוף ('התוועדויות' תשמ"ז שם, הערה 115).

27) ראה שמות רבה כא,ג.

28) והעיר הרבי: "אלא שלא ראינו שכ"ק מ"ח אדמו"ר ינהוג כן. [ויש לומר מהטעמים לזה - מה שכתב אדמוה"ז בשו"ע (או"ח סי' שכד ס"ח) "יש נוהגים לתת חיטים לפני העופות בשבת שירה, ואינו נכון שהרי אין מוונותיהם עליך" (דפסק כהמג"א שאוסר, ולא כמו שמסיק בס' תוספת-שבת הובא באורחות-חיים שם, שכיוון שנהגו כן לשם מצווה אין להקפיד בכך), ובימינו אלו לא מצוי שיהיו תרנגולים וכיוצא בהם שמוונותיהם עליך (כפי שהיה רגיל בדורות שלפני זה בעיירות הקטנות)].

"בכל זאת, הרי זה רק בנוגע להאכלת העופות, אבל בוודאי שיש לספר לילדים את כל הנ"ל, ובמיוחד - לנטוע בהם מידה טובה של רחמנות על בעלי-חיים (שמטבטאת גם בסיפור דהאכלת העופות), "ורחמיו על כל מעשיו" - ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 222.

29) ספר-המנהגים עמ' 96. עניינה - לסייע (ללא פירסום שם המנדבים) לבחורים המשקיעים כמה שנים ללימוד תורה ללא חשבונות אודות פרנסה (דברי הרבי במעמד ייסוד הקרן, שיחת י' בשבט תשט"ו ס"ל-לא, 'תורת מנחם' (יג) תשט"ו ח"ב עמ' 247 ואילך).

יום ראשון

י"א בשבט

היחיד לכך הוא - כמבואר בראשונים³⁵, ש"כיוון דקתני בהדי הדדי, כל ארבעה ראשי-שנים ביחד, בהא דמיא אהדי³⁶".

הלשון הרגיל 'ראש-השנה לאילנות' בלשון רבים, ביאורו³⁷: כיוון שהתחלת העבודה היא מ'הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך', היינו להשפיע על אחרים, להצמיח אילנות, ורק אחר-כך מתחיל עבודת עצמו בתפילה³⁸.

הפירות שעדיין לא הגיעו לשליש גידולם עד ט"ו בשבט יהיו שייכים לשנת המעשר החדשה, שמתחילה בט"ו בשבט, דהיינו השנה - שנת 'מעשר עני'. בפועל, הפירות הראשונים שייכנסו לגדר זה יהיו שקדים ושסק³⁹.

אכילת פירות:

בט"ו בשבט 'נוהגים להרבות במיני פירות של אילנות'⁴⁰, "ואף שאז רק זמן החנטה, דהיינו התחלת הצמיחה, נוהגים לאכול פירות מוכנים ופירות הכי משובחים, ואכילה כשיעור ברכה אחרונה דווקא, כי גם הסיום והתכלית כלולים כבר ב'ראש',

"בדורו של נשיא דורנו גופא, ישנם כמה שלבים ותקופות, ובכללות - שלושה שלבים: א) יום העשירי לחודש אחר-עשר (יו"ד שבט תש"י) - סיום התקופה של עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין. ב) היום למחרתו - יום אחר-עשר לחודש אחר-עשר (היום השלם הראשון לאחר ההסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי-עשר (תשי"א)³⁰ - כאשר החלה המשך וחיידוש של תקופה חדשה ו'נתלו המאורות'³¹ של הדור השביעי מאדמו"ר הזקן (או הדור התשיעי מהבעלי-שם-טוב). ג) התקופה שלאחר ההסתלקות בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר (הרבנית חיה-מושקא) ביום כ"ב לחודש אחר-עשר (כ"ב שבט תשמ"ח)³².

יום חמישי

חמישה-עשר בשבט

אין אומרים תחנון³³.

'ראש-השנה לאילן' נוגע לדינא בארץ-ישראל - 'לעניין מעשר, שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט'³⁴, אבל לא מצינו בש"ס שייקרא ט"ו בשבט בשם 'יום-טוב'. המקור

35) מרדכי ראש-השנה פ"א סימן תש"א. הגהות מיימוניות הל' שופר פ"א סוף ס"ק א.

36) כדמוכח גם מדברי הגמרא (מועד-קטן ד, א) שאם 'גמרי בהדי הדדי, ילפיני מהדדי', ראה שו"ת מהר"ם מרוטנבורג סימן ה [על תשובה זו חתום רבינו גרשום מאור הגולה, ובס' 'אגודה' מובאים הדברים בשם 'גאון' - 'המועדים בהלכה' עמ' קפו. וראה תורת מנחם כרך לג עמ' 77]. כל הקטע לקוח מהתוועדיות תשד"מ ח"ב עמ' 948.

37) אף שלשון המשנה בריש ר"ה הוא 'ראש-השנה לאילן'. וראה לקוטי לרייצחק אג"ק עמ' תיג.

38) ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 283.

39) בפירות המביאים שליש סמוך מאוד לט"ו בשבט יש להיזהר מתערובת. אם אירעה, ראה בס' 'משפטי ארץ - תרו"מ' פ"ח ס"ז, ובקונטרס 'הפרשת תרו"מ במערכת הציבורית' (מכון התורה והארץ, תשנ"ב) עמ' 138 (בפרי-האדמה הולכים לפי תאריך הקליטה, ור"ה שלהם היה ב"א בתשרי).

40) מג"א או"ח קלא ס"ק טז. השלמה לשו"ע אדה"ז שם ס"ח. וראה שיחת ליל ט"ו בשבט תשל"ט סל"ח. ש"פ בשלח תשמ"מ סנ"ו. לקראת ש"ק ט"ו בשבט תשמ"ט אמר הרב: "...בכלל, אין הדגשה לקיים את המנהג דאכילת פירות דווקא ברבים. על-פי רוב [כשחל ט"ו בשבט בחול] אוכלים את הפירות כל אחד בפני עצמו, בבית, ביחד עם בני ביתו, בתוך הסעודה וכיוצא בזה..." (סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 209, ובלה"ק - התוועדיות תשמ"ט ח"ב עמ' 225).

30) "ראה ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 255 הערה 99".

31) "ראה לעיל [ספר-השיחות תשנ"ב] ח"א עמ' 293-5".

32) כל הקטע (תרגום מאידיש) מספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 348 (כולל שתי ההערות הקודמות).

33) לוח כולל-חב"ד וספר-המנהגים עמ' 16, ע"פ סידור אדמוה"ו. השלמה לשו"ע אדמוה"ו (נדפסה בסוף ח"א עמ' 357, ובמהדורה החדשה ח"ד (!) עמ' תכו) סי' קלא ס"ח.

34) פרש"י ורע"ב ריש ראש-השנה. רמב"ם הל' תרומות פ"ה הי"א. וזאת כיוון שהאילנות מפסיקים לינוק מהמים דאשתקד, ומתחילה אצלם יניקה חדשה בפועל, ארבעה חודשים לאחר שנידונין על המים. ירושלמי ראש-השנה פ"א ה"ב.

ראה הדעות ביחס לשיעור 'חנטה', 'הבאת שליש' ו'עונת המעשרות' בס' 'המועדים בהלכה' עמ' קפב, אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'הבאת שליש' בתחילתו, ובמפורט בהערות לס' 'שבט הארץ' (מהדורת תשנ"ג) ח"א עמ' 392.

לא ניתן להפריש תרו"מ מפירות שנה אחת על פירות שנה אחרת.

יש לבחור את הזמן המתאים כדי שיהיה ברוב עם' הכי אפשרי, בכל מקום ומקום לפי עניינו: לאחר מנחה דערב ט"ו בשבט, בט"ו בשבט עצמו, בימים שלאחרי, עד ליום השבת-קודש, השבת דמתן-תורה (ומה טוב בכל אחד מהזמנים הנ"ל, במקומות שונים וכו')⁴⁸.

וכדאי ונכון להתחיל בעניין של מעשה בפועל תיכף ומיד, באופן המותר ושייך ביום השבת: א) הוספה בעניין הצדקה - אהבת-ישראל ואחדות-ישראל - על-ידי החלטה על סכום מסויים, לא רק החלטה כללית (נוסף על האפשרות לקיים מצוות צדקה על-ידי אכילה ושתייה [לחיים]), וכן על-ידי צדקה רוחנית [עצה טובה, לימוד תורה], שיפרישו לעצמם מייד בצאת השבת, ויתנו בפועל כבוקר לעני או לגבאי צדקה. ב) הוספה בחינוך הילדים, לעוררם אודות קיום המנהג דאכילת פירות ביום זה, ולהסבירם משמעותו⁴⁹.

בהתוועדות ט"ו בשבט תשל"א הכריזו הרבי: "עכשיו הזמן שצריכים "לכבוש" העולם, על-ידי גיעה והוספה ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה"⁵⁰.

ורואים אותם כבר אז בגלוי⁴¹. ובפרט מיני פירות שנשתבחה בהן ארץ-ישראל - "גפן ותאנה ורימון... זית שמן ודבש"⁴² - "דבש תמרים"⁴³, ונוהגים לאכול גם חרובים, שיש להם שייכות מיוחדת לניסים, כסיפור הגמרא על רבי חנינא בן דוסא ש"די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת", ובהמשך לזה מסופר על כמה וכמה ניסים שאירעו לו, בהיותו 'מלומד בניסים'⁴⁴.

יש מי שנוהגים לומר ליקוטים מתנ"ך וזוהר כו'⁴⁵ - ועל זה כתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "לא ראיתי במדינותינו נוהגים כן"⁴⁶.

כינסים:

התאחדות כל האיברים היא על-ידי ה"ראש", וכיוון שכל ארבעת הראשי שנים קשורים זה לזה, יש עניין מיוחד לכנס את בני-ישראל בראש-השנה לאילן, שיהיו כבראש-השנה הכללי "לאחדים כאחד", ובפרט כינסים של ילדי-ישראל שלפני בר-מצווה ובת-מצווה "צבאות השם", כיוון שבהם מודגש במיוחד עניין הצמיחה והגידול, גם (ובעיקר) ברוחניות, שאז הוא עיקר החינוך "חנוך לנער"⁴⁷.

(41) 'התוועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 914.

(42) עקב ח.ח.

(43) רמב"ם הלכות ברכות פ"ח ה"ג [וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך 'דבש' בתחילתו, ושי"ן].

(44) תענית כד, סע"ב. ספר-השיחות תנש"א ח"א עמ' 300.

(45) נדפסו לראשונה בספר 'פרי עץ הדר', ויניציאה, תפ"ח. וכמה פעמים לאחר זה, ובמיוחד בדורנו.

(46) לקוטי-שיחות כרך לא עמ' 235.

(47) 'התוועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 892.

(48) ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 241.

(49) שם עמ' 222 ובהערות. וראה פירוט בכיו"ב ב'התוועדות' תשמ"ה ח"ד עמ' 2120, תשמ"ח ח"ד עמ' 376, תנש"א ח"א עמ' 24 ועוד.

(50) אפילו לבעלי עסק, וכש"כ ליושבי אוהל. וביאר השייכות לט"ו בשבט, שכמו באילן צ"ל יגיעה רבה וזמן רב עד שבאים הפירות, כך בתורה צ"ל 'יגע' כדי שיהיה 'מצאת' - לקוטי-שיחות כרך ו עמ' 312, עיי"ש.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש